

● POČITNIŠKE DNI SMO PREŽIVELI

VSAK PO SVOJE

Za večino od nas so dopusti za nami. Preživeli smo jih vsak po svoje: doma, na morju, v hriboh, pri prijateljih in znancih. Morda smo prebrali kako knjigo, si ogledali film, se več ukvarjali z otroki in podobno. Najbrž smo se včasih tudi pritoževali nad vremenom, visokimi cenami na morju, zastoji v prometu ... in se ob vsem tem kdaj pa kdaj tudi razjezili. No, k sreči počitniška jeza hitro mine. Poglejmo, kako je nekaj naših občanov in delavcev preživljalo poletne dopustniške in počitniške dni.

Robert Delorenzo, upokojenec: »Letos sploh nisem pomislil na to, da bi nekaj dni preživel bolj počitniško, čeprav sem prejšnja leta vedno hodil na morje. Dvakrat na teden zahajam na strelišče, kjer se naša ekipa trap sekcije Bine Grajzer pripravlja na državno prvenstvo v Sarajevu. Prenavljam tudi stanovanje, skrblim za olimpijsko strelišče v Tomačevem, obenem pa sem pri lovski družini Pugled zadolžen za zgraditev lovskega bivaka v Javoru. Ze z iskanjem dovoljenj in pripravo pogodb je veliko dela. Nerodno je, ker doma še vedno nimam telefona, čeprav že več let prosim zanj.«

Vinko Kokalj, mizar v podjetju Mizarstvo in tesarstvo Zadržbova: »Teden dni sva z ženo preživela pri znancih v Dortmundu v Nemčiji, teden dni pa na morju v kampu Fontana, kjer ima naše podjetje prikolico. Otroci niso šli z nama, ker so že tako veliki, da gredo kar po svoje. Prav v Fontani smo se pred štirimi leti spoznali z našimi nemškimi znanci in letos smo jih obiskali. Sprejeli so naju zelo lepo, saj so tudi oni iz Jugoslavije tistikrat odšli zelo zadovoljni.

V Fontani smo letos letovali že petič, toda le za sedem dni, ker

nas je v podjetju veliko. Čeprav vreme ni bilo najboljšo, naju to ni motilo, saj nama z ženo ni za vročino, kopali pa smo se lahko vsak dan. Na morje grem zato, da se sprostim, da pobegnem iz vsakodnevnega življenja. Na dopustu se počutim bolj svobodnega.«

»Najbolj sem na morju letos pogršel kavo,« je najprej povedal **Vojko Fink**, vodja proizvodnje v Elluksu. Tokrat je z družino že četrto leto preživel dopust v Premanturi pri Pulju. »Oče ima tam prikolico, pa si jo včasih sposodimo tudi mi. Ne morem si namreč zamisliti, da bi dopust preživel v hotelu. Ne le zaradi denarja, saj tudi kampiranje ni poceni. Če takole kot mi preživiš dopust, si manj odvisen od storitev drugih, marsikaj lahko sam postoriš; ne preganja te čas, svoboden si. Zajtrkuješ, kosiš, skratka ješ in tudi počenjaš vse drugo takrat, kadar želiš. Vreme smo imeli lepo, čeprav je bilo ta čas v Ljubljani hladno in deževno. Preskrba pa je bila glede na prejšnja leta slabša. Mi smo imeli še srečo, ker smo prišli v kamp konec junija, ko naval turistov še ni bil tako velik. Tudi z dolgimi vrstami v trgovini smo se morali sprijazniti.«

Anica Stanovnik, administratorka v Olmi: »Polovico dopusta je že za mano. Preživela sem ga z družino v Loparju na Rabu. Sedem dni smo bili tam s prijatelji v njihovi prikolici. Vreme je bilo lepo, tudi okolica je zanimiva. Naše podjetje ima sicer prikolice v Fažani in na Hvaru, toda v dveh letih, od kar delam tu, še nisem letovala v njih. V Fažani se mi zdi premirno, Hvar pa je daleč. Rada hodim naokrog in vidim kaj novega. Podnevi smo se kopali, proti večeru pa smo večkrat odšli na Rab, obiskali znanca v Banjolah, kjer smo v

prikolicah moževega podjetja lani preživeli dopust, zvečer pa smo hodili ob obali, včasih tudi dve uri daleč.

Drugi del dopusta pa bomo preživeli kar doma. Zidamo hišo.«

Besedilo in slika: DARJA JUVAN

● In vendar se še vrti

Za avto odpisana guma še ne pomeni, da je odpisana za kaj drugega, npr. za igro in razvedrilo najmlajših v počitniških dneh

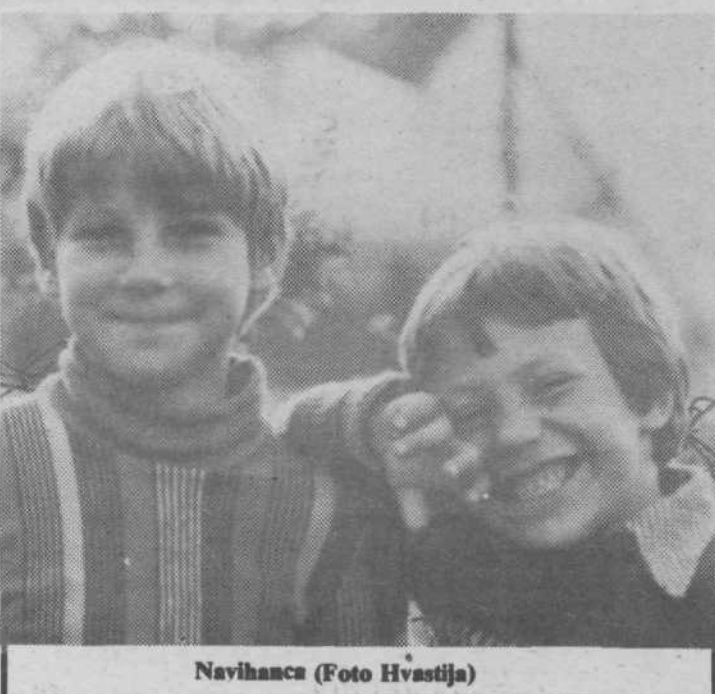
K. HVASTIJA

● Poletna moščanska razglednica

Počitniški čas je za premnoge le še prijeten spomin — po svoje tudi za kmeta na posnetku, saj bo na varnem dovolj krme za živino.

K. HVASTIJA

Navihanca (Foto Hvastija)

● NAŠI DELOVNI LJUDJE IN OBČANI O SEBI IN O SVOJEM DELU

PERIC JE ČEDALJE MANJ

na vzhodnem robu Ljubljane

Nedaleč od hiše številka 4 na Hruševski cesti priteče z Golovca studenček. Njegova čista, bistra voda je speljana v žleb, iz katerega z glasnim žuborenjem pada v betonsko korito. Ob koritu sta postavljena dva ploha in dve mizi za pranje perila. Včasih so bili štirje. Na enem izmed njim še vedno pere, čeprav le zase, Franciška Irt. Tudi nekatere ženske iz bližnjih hiš še prihajajo včasih semkaj pral delovne halje in sploh bolj umazane kose perila, čeprav imajo doma pralne stroje.

»Voda je blizu in zastoj. To je mehka voda, ki je boljša za pranje kot vodovodna,« je razložila osemindesetletna Franciška Irt, ki je bila včasih perica, kot je bilo že v navadi v njihovi družini. Prati za druge je nehala šele pred dvema letoma. Tako le pripoveduje:

»Po materini smrti pred dvaindvajsetimi leti sem odhajala v mesto po perilo le še vsak drugi ponedeljek. Zaradi ljudi, ki so se navadili name, kajti zaradi denarja se mi ni več splačalo prati. Za te družine je prala že moja mati. Večina od njih so bili tedaj že stari in bolni in nisem jim mogla reči, da bom prenehala prati zanje.«

Kako pa je bilo prej, ko vam je pranje še pomenilo za služek, potreben za življenje?

»Vsak ponedeljek smo ženske odpeljale oprano perilo strankam v mesto in pobrale umazanega. Takrat smo rekly, da gremo na malo ohcēt. To je bila sprememba v našem življenju. Še moj brat, ki je bolj redkobeseden, ni nikoli pozabil vprašati, kaj sem tam slišala novega, ko sem se vrnila iz mesta. Poznam žensko iz Hrušice, ki še danes ob ponedeljkih hodi po perilo v mesto. Osemdeset let ji je, pa še kar gre. Hčerka jo sprašuje, za kaj to počenja. Pa ji odgovarja, da je to zanjo tako kot športni dan.«

Ste tudi zadnja leta še zahajali po perilo v mesto?

»Še pred petimi leti sem se sama podala z vozičkom v

mesto, toda le do Mestnega doma, ker se z vozičkom naprej ni smelo. Potem pa so mi nekateri pričeli prinašati perilo domov.«

Tudi vaša mati je bila perica. Se je še dobro spominjate?

»Vse to bo vsak čas le še spomin na preteklost,« je rekla Franciška Irt

»Še danes jo vidim, kako je ožemala perilo na plohu, ko jo je slikala slikarka Anica Zupanc-Sodnik. Tistikrat sem bila stara nekako enajst let. Slikala je vse tri ženske, ki so prale ob koritu. Poleg mene sta prali še njena sestra in neka sosedka. Kje je zdaj ta slika, ne vem. Toda zelo rada bi jo vsaj še enkrat videla.«

Ko ste odrasli, ste morali tudi vi pomagati materi pri pranju. Najbrž se nikoli niste zaposlili?

»Ne, nisem hodila v službo. Takrat so bila dekleta bolj doma. Pomagala sem materi pri pranju. Vedno je imela toliko dela, da nam je večkrat na pomoč priskočila tudi sosedka. Mati je bila tudi izvrstna likarica. Takrat so nosili še poškrbljene ovratnike. Tudi peče je znala likati. Od nje sem se tega naučila tudi jaz, tako da sem potem celo bolj likala kot ona. Pa kaj, ko danes tega nihče več ne nosi.«

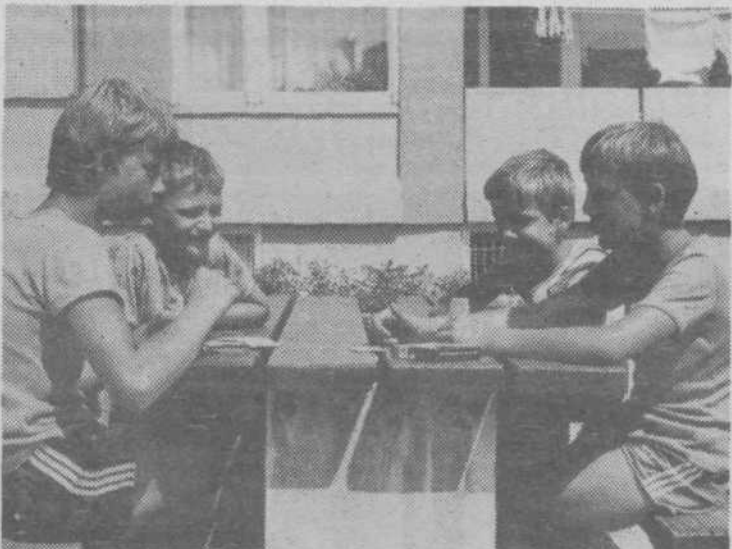
Hiša z oznako Hruševska cesta 4 je tudi rojstna hiša Franciške Irt. Obdaja jo velik in hladen vrt, zasajen z drevjem, pa tudi zelenjavi in rožam je namenjeno precej prostora.

»Prijetno je malo pobrkljati po zemlji in pobrati pridelke, ko dozori, toda kaj, ko je hiša vlažna in stara, pa jo s sestro težko vzdržujeva.« Zato sta se že odločili, da jo prodata in se odselita. Pa ne daleč. Le na drugo stran Litijske ceste, bliže Štepanjskemu naselju.

Peric je čedalje manj. Franciška Irt pravi, da jih je v Bizoviku še kar nekaj, vendar pa misli, da jih ni štirideset, kot je bilo zapisano v Delu. »Perejo za podjetja, za frizerske lokale, za privatnike pa najbrž ne. Menda res kuhajo še v kotlu. Vendar tisti, ki to poznajo, pravijo, da se pere danes vendar drugače kot nekdanje.«

Ploha, ki sta prislonejena v betonskem koritu ob studenčku in ki na enem izmed njiju še vedno pere Franciška Irt, se bosta po njenem odhodu najbrž izsušila. In vse skupaj bo le še spomin na preteklost.

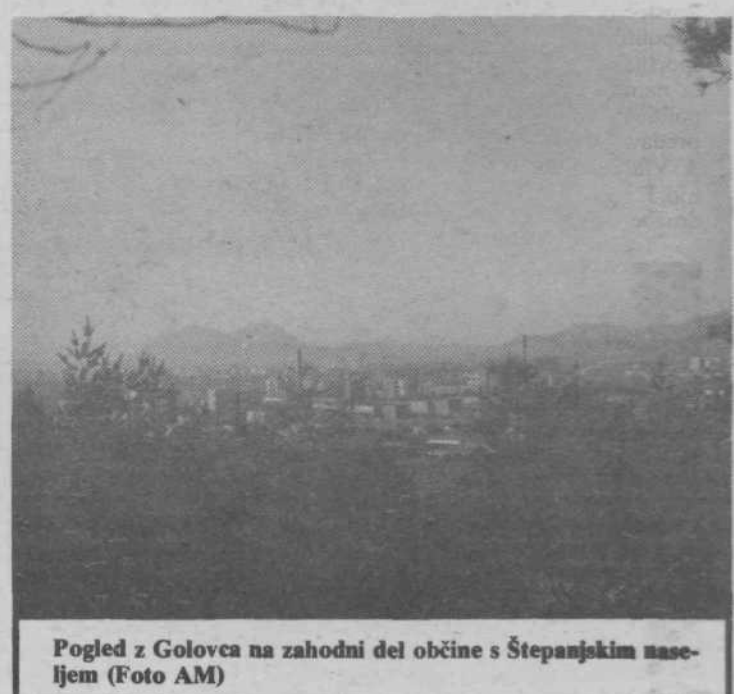
Besedilo in slika: DARJA JUVAN

Štirinajstletni Igor in devetletni Aleš, Drago in Matjaž iz Novosadske ulice 12 in 14 so med počitnicami odšli na morje, bili so pri starih starših, največ dni pa so preživeli kar v Štepanjskem naselju. Toda tudi tu se niso dolgočasili. Igrali so se z žogo, vozili s kolesi, zahajali v bazen na Kodeljevo, se igrali vojno s kartami (na sliki) in počenjali še nešteto drugih stvari, saj je bila v poletnih mesecih skoraj vsaka ulica v Štepanjskem naselju tudi igrišče.

Jutro v Štepanjskem naselju (Foto J. C.)

Pogled z Golovca na zahodni del občine s Štepanjskim naseljem (Foto AM)